

Тема: Господарство та повсякденне життя в Давній Греції.

Мета уроку: охарактеризувати господарство, побут і повсякденне життя стародавніх греків; вдосконалювати навички роботи з навчальним матеріалом, розвивати психологію співпраці; сприяти засвоєнню нових понять «класичне рабство», «палестри», «гімнасія», «оракул», «хітон», «гіматій», виховувати зацікавленість та повагу до предмету, комунікативні та соціокультурні компетентності.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/ZEdJgkEzhPI>

1. Опрацюйте опорний конспект:

Господарське життя Греції за класичної доби

Через несприятливі для хліборобства природні умови в 5-4 ст. до н. е. зернові культури були витіснені виноградом, оливками, овочами та фруктами. Виноград та плоди оливкового дерева висушували та маринували, але продавали за межі Греції здебільшого вино та олію. На ринках продавали смокву (інжир), цибулю, часник, капусту та зелень. Щодня вживали також м'ясо та молоко. Сільське господарство було основним заняттям мешканців Спарти, Беотії, Фессалії. Проте в Давній Греції існували поліси, які надавали перевагу ремеслу та торгівлі, - це Коринф, Аттика, Мегари.

Надзвичайно вправними були грецькі ковалі та гончарі. Греки вдосконалили виробництво заліза, знали кілька видів сталі, виробляли бронзові та мідні вироби. Грецькі амфори та піфоси для збереження й перевезення вина, олії, зерна, святковий столовий посуд, теракотові статуетки й світильники славилися в усьому Середземномор'ї. Від 6 ст. до н. е. греки використовували монети. Раби працювали і в домашніх господарствах: мололи зерно, готували їжу, прибирали житло. Раби доглядали за дітьми, працювали секретарями, писарями, кур'єрами, катами та поліцейськими. Греки вважали, що поділ людей на рабів і вільних закладено в самій природі людини, а тому рабство має існувати завжди. Основними джерелами поповнення рабів були війни, работоргівля та піратство. Діти рабів також були рабами.

Звичай та побут давніх греків

Від самого початку грецька цивілізація формувалася як суспільство дозвілля. Погляди греків влучно висловив Аристотель: «Людина створена для щастя, а поліс - для того, щоб вона могла жити щасливо». Рабська праця дала змогу більшості громадян не перейматися клопотами про пошук засобів до існування. Навесні та влітку греки працювали не більше ніж шість годин на добу. Решту часу вони присвячували атлетичним заняттям, відвідуванню центральної площі - агори, де виступали політики, філософи, поети, письменники.

Місця, де греки проводили дозвілля, називалися палестри та гімнасії - спеціально обладнані спортивні майданчики. Тут були всі умови для занять спортом, відпочинку, а також лазні, де спортсмени могли помитися після вправ та змагань. Елліни влаштовували урочисті вечери, на які запрошували поетів, танцюристок. На таких вечерях люди спілкувалися, вели розмови на філософські, літературні та буденні теми.

Заходячи до будинку, гості знімали взуття, а раби омивали їм руки. Ця процедура повторювалася часто, оскільки їли без ножів, виделок і навіть ложок. Після того як гості почастилися першими стравами, починалася розмова. Раби приносили десерт і вино, яке на дві третини розбавляли холодною водою.

Грецькі будинки поділялися на чоловічу та жіночу половини. Своє приватне життя греки не виставляли напоказ. Будинки виходили на вулицю глухим муром. Стіни будівель були потиньковані, а в багатих людей іноді оздоблені мозаїкою. Меблі греки мали надзвичайно прості: лежа для снання та їжі, низенькі столи, скрині, лави, крісла. Для освітлення використовували бронзові лампи, у які заливали оливкову олію. Посуд – чаші, горщики, амфори – здебільшого виготовляли з глини.

Чоловіки вдягали довгу, до колін, сорочку без рукавів – хітон – та плащ, який обгортали навколо тіла, – гіматій. У жінок хітони були довшими – сягали землі. Краєм плаща жінки вкривали голову. Чоловіки ходили з непокритою головою, і лише ремісники та мандрівники одягали шапки. Взуттям слугували сандалії.

Зачіски

У жінок було довге густе волосся. Його завивали, скріплювали шпильками, пов'язками, укладали різними фігурами і локонами.

Коротке волосся у вільної жінки означало траур або визнану старість. Рабиням ж належало стригтися.

Жіночі зачіски:
1 - з вузлом; 2 - зачіска у формі дині; 3 - з хусткою; 4 - з чепчиком.

Світогляд та релігія греків

Невід'ємною частиною світогляду та буденного життя греків була релігія. Утім, упродовж століть боги змінювалися так само, як і ті, хто вірив у них. Від часів утворення грецьких полісів зростає роль богів – покровителів ремесла й торгівлі (Гермеса), ковальства (Гефеста). Здебільшого покровителями ремесел у кожному місті ставали боги, що їх вважали оборонцями самого міста: наприклад, в Афінах – Афіна, у Дельфах – Аполлон тощо. У кожному полісі поступово складається культ головного бога – охоронця й покровителя держави та її громадян.

Греки, як і інші давні народи, споруджували своїм богам храми. Усередині давньогрецького храму стояла статуя бога, якому було присвячено споруду, проте всі обряди та святкування відбувалися на площі, біля будівлі. Віруючі не були учасниками релігійних церемоній, а спостерігали за ними ззовні. Обов'язки жерців виконували вибрані жеребкуванням службові особи. Грецький жрець не вчився спеціально й нічим не відрізнявся від решти громадян.

4) Боги Стародавньої Греції

Свята та розваги давніх греків

Релігійні свята посідали особливе місце в житті грецьких полісів, їх присвячували богам – покровителям поліса. Під час свят відбувалися спортивні змагання; художники, поети, скульптори представляли свої нові роботи. Так, наприклад, у жителів Афін найважливішим святом були Панафінеї.

Деякі з таких свят стали загальногрецькими. Чи не найурочистішими з-поміж них були Олімпійські ігри на честь Зевса Олімпійського. Від 776 р. до н. е. вони відбувалися в Олімпії кожних чотири роки. На час проведення ігор припинялися війни та збройні сутички, а в Олімпію з усіх куточків Еллади сходилися учасники змагань та глядачі.

Спочатку Олімпійські ігри тривали один день. Програма перших 13 Олімпіад включала один вид змагань — **біг на коротку дистанцію: на 1 стадій (192 м 27 см).**

Учасниками ігор могли бути тільки **вільні греки** — чоловіки та юнаки, що не порушували закон і протягом 10-12 місяців систематично готувалися до змагань. Чужоземцям, рабам та жінкам, не дозволялося бути присутніми на олімпійському стадіоні під час змагань.

Всенародне значення мали свята на честь бога Діоніса, що відбувалися в Афінах щорічно в березні-квітні впродовж 6 днів. Відбувалися свята й на честь богині родючості Деметри, які проходили восени, збігаючись зі святом урожаю. Важливе місце посідали також Піфійські свята в Дельфах на честь Аполлона, Істмійські свята на честь Посейдона. Крім культових, існували загальнодержавні свята, присвячені історичним подіям на честь перемоги під Платеями та Марафоном.

Домашнє завдання: прочитайте пар. 36. Складіть розгорнутий план по матеріалу. Повторити тему «Перська держава».

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com